

BONSAI

BASIS

 REGELS

Voor **beginners**
en **gevorderden**

BASISREGELS

- Werk alleen aan gezonde bomen.
- Voer niet teveel werkzaamheden in één keer uit. Elke ingreep bij een plant zorgt namelijk voor "stress". Daarom is het beter om de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren. In het eerste jaar doe je bijvoorbeeld de vormgeving en in het volgend jaar ga je de boom verpotten.
- Het tijdstip en timing van de werkzaamheden is erg belangrijk. Houd rekening met de verwachte

weersomstandigheden (hitte, vorst, regen, droogte) nadat je de werkzaamheden hebt uitgevoerd en je boom hebt verzorgd.

- Beoordeel planten individueel. Niet alle planten en plantensoorten moeten op dezelfde manier worden behandeld en verzorgd.
- Een bonsai boom is in principe "nooit" definitief klaar. Het is een levende plant die groeit en hierdoor altijd onderhoud nodig heeft om in vorm en gezond te blijven.
- Wij adviseren om een bij te houden. In een logboek neem je bijvoorbeeld foto's op van de voortgang en houd je per bonsai alle gegevens bij zoals soort, stijl, afmetingen, leeftijd, het jaar van verpotten en de data van de uitgevoerde werkzaamheden. Dit is een handig hulpmiddel bij het regelmatig uitvoeren van de werkzaamheden en de verzorging van je bomen.

WAT IS GESCHIKT BASISMATERIAAL?

Je kunt op verschillende manieren en niveaus starten met het kweken en vormen van bonsai. In dit overzicht tref je een opsomming aan van de mogelijkheden. We noemen ook de voor- en nadelen.

KOPEN

Dit is de makkelijkste en meest voorkomende manier. Je kunt kiezen tussen startmateriaal en een volledig gevormde bonsai. Door bonsai te kopen heb je sneller resultaat. Er is voor ieder budget een bonsai te koop.

ZAAIEN

Dit is een langdurig proces van opkweken en vormen van bomen.

STEKKEN

Stekken is een goedkope manier om nieuwe bomen te kweken. Het voordeel is dat het proces sneller gaat dan bij het kweken uit zaden. Bijkomend voordeel is dat je zelf invloed hebt op het karakter van je boom.

AFLEGGEN

Bij deze techniek buig je een tak van de moederplant naar de bodem en snijd je de tak in op de plaats waar je wortels wilt kweken. Doe stekpoeder op de wond. Als de tak wortels heeft gemaakt kun je hem afknippen of afzagen. Afhankelijk van het soort plant en de omstandigheden heb je al in het eerste jaar resultaat.

MARCOTTEREN

Dit is een vorm van bovengronds afleggen. Bij deze techniek verwijder je enkele centimeters van de bast rondom een tak. Rondom de wond breng je sphagnum mos in een plastic zak aan en houd je dit vochtig totdat zich wortels hebben gevormd. Daarna kun je de tak afknippen of afzagen en oppotten. Afhankelijk van het soort

plant en de omstandigheden kun je al in het eerste jaar resultaat krijgen.

WORTELUITLOPER

Dit zijn spontane uitlopers van bomen of heesters die een zelfstandig leven gaan leiden. Als ze voldoende wortels hebben kun je ze afknippen en gebruiken voor de vorming van een bonsai.

BASISMATERIAAL UIT KWEKERIJ OF TUIN- EN BONSAICENTRUM

Jonge kleine planten of grote planten die vakkundig worden gesnoeid en gevormd tot bonsai. Dit materiaal levert vaak in enkele jaren al een mooi resultaat op.

YAMADORI - UIT NATUUR AFKOMSTIG RUW MATERIAAL

Dit zijn bomen die uit de natuur worden uitgegraven. Om te herstellen staan ze minimaal één jaar in een ruime pot of in de volle grond. Pas als de plant gezond is kan gestart worden met de vormgeving. In principe mogen planten niet zonder toestemming worden uitgegraven!

Deze yamadori (pinus mugo) is in de zomer van 2018 in de bergen van Oostenrijk uitgegraven en opgepot. In juli 2020 heeft de boom zijn eerste vormgeving gehad. In december 2020 is deze pinus op deze rots geplaatst.

GESCHIKTE BOOMSOORTEN VOOR BONSAI

Hieronder vind je een kort overzicht van enkele boomsoorten die erg geschikt zijn om te gebruiken bij de vorming van bonsai. We vermelden de Latijnse én Nederlandse naam.

CONIFEREN

Chamaecyparis Obtusa (Cipres)

Juniperus (Jeneverbes)

Taxus (Venijnboom)

NAALDBOMEN

Larix (Lork)

Pinus (Den)

Picea (Spar)

LOOFBOMEN

Acer (Esdoorn)

Azalea (Azalea)

Carpinus (Haagbeuk)

Cotoneaster (Dwergmispel)

Crataegus (Meidoorn)

Fagus (Beuk)

Malus (Appel)

Potentilla (Ganzerik)

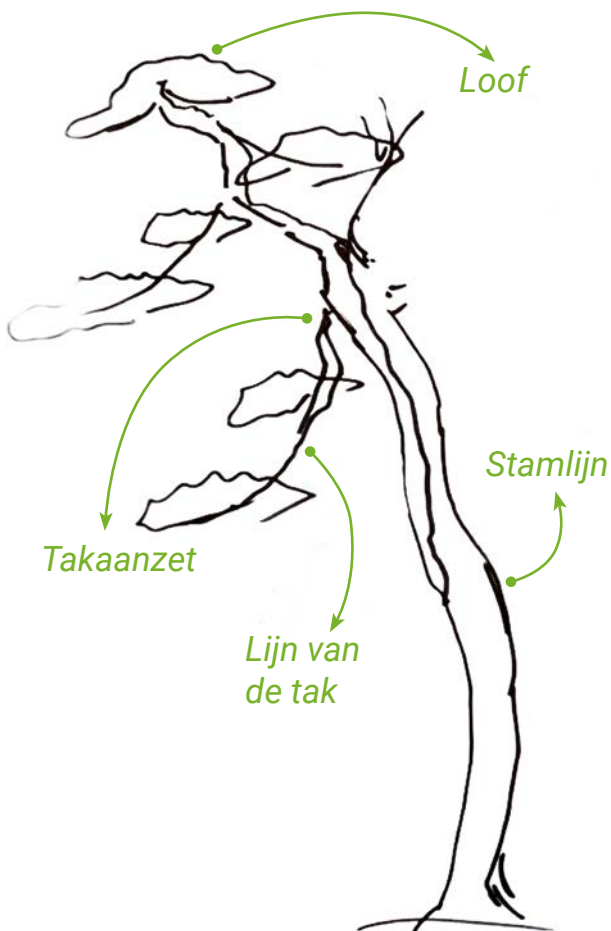
VORMGEVING VAN BOMEN

Hieronder geven we een overzicht van handelingen, werkzaamheden, tips en aandachtspunten die je moet weten bij de vormgeving van een bonsai.

TEKEN EERST HET ONTWERP VAN JE BOOM

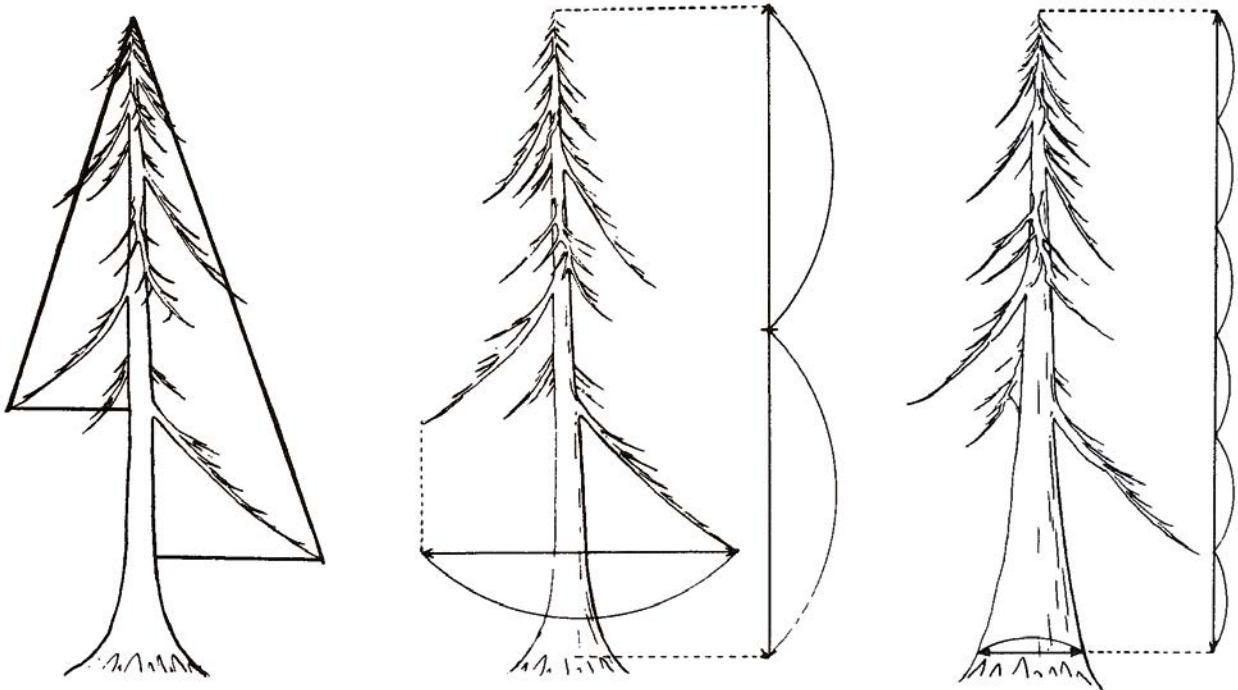
Voordat je een boom gaat vormen tot bonsai moet je nadenken over het ontwerp van je boom. Het is handig om eerst enkele ontwerpen te tekenen. Daarna kies je het definitieve ontwerp.

- Teken de stamlijn
- Teken de positie van de takken door de aanzet te tekenen
- Daarna teken je de lijn van de positie van de tak
- Teken als laatste de vorm van het loof

BASISVERHOUDINGEN

- De eerste tak zit op ongeveer een derde van de boomhoogte
- De breedte van de boom is ongeveer de helft van de boomhoogte
- De hoogte is ongeveer 6 keer de stamdikte

VOORBEREIDING VAN DE BOOM

- Breng de takken die naar boven groeien in horizontale stand. Zo zorg je voor een betere verdeling van de voedingsstoffen en de aanmaak van nieuwe knoppen in de tak.
- Snoei de top omdat deze het snelste groeit. Als je dit niet doet worden de onderste takken zwakker.
- Kort dikke takken in of verwijder de takken die in het toekomstige ontwerp niet nodig zijn.
- Zorg dat de boom gezond is en blijft. Zorg voor voldoende groei.

VOLGORDE VAN DE BASISWERKZAAMHEDEN TIJDENS DE VORMGEVING

- 1** Maak de wortelvoet zichtbaar.
- 2** Verwijder de dode takken die in het ontwerp niet nodig zijn.
- 3** Dun het loof uit en verwijder de takken die zeker niet nodig zijn in ontwerp. Over het algemeen verwijder je ook de sterkste en zwakste knoppen en takken. De middelste sterkte knoppen en takken gebruik je voor een betere verdeling van de groei over hele boom.
- 4** Kies de voorzijde van de boom. De voorzijde is in principe de mooiste, meest interessante zijde van de boom. Eerst houd je rekening met de wortelvoet en stamlijn. Daarna kijk je naar de takzetting en loofmassa. Bekijk eerst wat de zwakke en sterke punten zijn van de boom. Probeer zwakke punten te verwijderen of te camoufleren en probeer sterke punten te benadrukken.
- 5** Start met de vorming van de boom. Werk van beneden naar boven. Eerst snoei, bedraad en vorm je de onderste tak. Daarna de volgende tak. Zo ga je door totdat de hele boom is gevormd. Op de volgende pagina zie je hoe een boom in grote lijnen is opgebouwd.

DE VORMGEVING VAN START- NAAR EINDFASE

STARTFASE

Zorg voor een goede voorbereiding en gezondheid van de boom. Zie hierboven.

BASISVORMING VAN BOOM

Hierbij besteed je aandacht aan de verbetering van de wortelvoet, stamlijn, aanzet en plaatsing van de hoofdtakken.

ONTWIKKELFASE

In deze fase werk je aan de verdere vorming van boom waarbij je aandacht besteed aan het kweken van extra knoppen en takken. Daarnaast werk je aan de verbetering van de secundaire takkenstructuur.

VERFIJNINGFASE

In deze fase werk je tot in de details aan de afwerking van je boom. De boom heeft dan in principe zijn maximale uitstraling en kwaliteit bereikt. Je kunt je boom ongeveer één tot twee jaar in deze 'showkwaliteit' houden.

VERWILDERINGFASE

Nu laat je de boom weer vrij groeien. Je kunt de boom eventueel in de volle grond zetten zodat hij weer op kracht komt en weer volledig gezond wordt. Hierna kun je weer starten met een nieuwe ontwikkelfase, verfijningsfase en verwilderingsfase!

TIPS EN AANDACHTSPUNTEN

- De levensader(s) van de boom moet(en) altijd vanaf de voorzijde zichtbaar zijn. Meerdere dunne levensaders zijn beter dan één dikke levensader.
- De belangrijkste, gezichtsbepalende tak (sachi-eda) en de top van een boom zijn in principe altijd naar dezelfde zijde gericht (de zonzijde van de boom). Je krijgt het mooiste resultaat als de loofmassa de vorm heeft van een ongelijkzijdige driehoek, waarbij de lange zijde van de driehoek de zonzijde is.
- Vermijd horizontale en verticale lijnen in de boom en takken tijdens het vormen.
- Herhaal lijnen en de richting van takken in de boom.
- Rechte takken ogen jong en gebogen takken met kronkels ogen oud.
- Vermijd kruisende takken.
- Vermijd recht naar voren stekende takken of kort ze sterk in.
- Bij twee takken die uit hetzelfde punt ontspruiten behoud je de beste en verwijder je de andere.
- Zorg ervoor dat een tak mét loof en een dode tak, die boven elkaar staan, nooit dezelfde lengte hebben. Laat een van beiden altijd langer.
- Verwijder de bast van takken die niet direct nodig zijn in het ontwerp of als dode tak gebruikt gaan worden. Laat ze eerst nog even lang. Nadat het loof bedraad en gevormd is kun je die takken op de juiste lengte brengen of verwijderen. Behoud een dode tak alleen als hij toegevoegde waarde heeft in het ontwerp.
- Bij loofbomen buig je takken niet naar beneden. Bij coniferen en dennen doe je dat wel maar buig je het uiteinde van de tak weer iets naar boven. Dit is belangrijk omdat de energie van de boom hoofdzakelijk naar boven gaat!
- Minder takken met open ruimtes is spannender en interessanter dan een volle boom met takken die boven elkaar liggen zonder open ruimtes. Deze open ruimtes noem je ook wel negatieve ruimtes.

WAAR MOET JE OP LETTEN BIJ DEZE NEGATIEVE RUIMTES?

- dat je de ruimtes tussen de takken- en loofplateaus verschillend in hoogte maakt.
- dat je lege ruimtes niet recht tegenover elkaar maakt. Maak ze diagonaal tegenover elkaar in een schuine lijn.

- De mooiste achtertak is een tak waarvan de aanzet niet te zien is!
- Haal alle loof dat aan de onderzijde van een tak zit weg.
- Zorg voor een goede spreiding van de takken bij de vorming van schermen zodat ze niet te dicht op elkaar staan. Zo komt er overal voldoende licht.

HOE KRIJG JE BALANS IN BOOM?

- Bij een dikke stam laat je de takken langer en pas je een grote kroon toe.
- Bij een dunne stam maak je de takken korter en pas je een kleinere loofmassa toe.

BASISREGELS VOOR HET VORMEN TAKKEN

- Als de stam recht is vorm je de takken ook zoveel mogelijk recht.
- Als de stam beweging heeft vorm je de takken ook met beweging.
- Om een natuurlijke uitstraling van je boom te realiseren dien je goed te kijken naar de structuur (takkenopbouw) en het silhouet (kroon) van de natuurlijke groeivorm van de boom. Dit verschilt uiteraard per boomsoort.

Bonsaihobby
Lage Akkerweg 4a
5711 DC Someren
+31 6 50 28 22 80
info@bonsaihobby.nl
www.bonsaihobby.nl